

Stenen og Tiden

Af billedhugger Hein Heinsen

I trosbekendelsen står "nedfaret til dødsriget, på tredje dag opstanden fra de døde."

Ned, op. Mellem dødsriget og opstandelse står stenen. Men påskemorgen er den væltet fra, og en engel peger på stedet, hvor Jesus lå.

På kirkegårdene ligger og står stenene og skiller det levende og det døde. Ovenover er livet, nedenunder det døde. På grænsen mellem liv og død den hårde sten med navnet og tiden. Tiden, der er gået, livet, der er levet.

Kirkegårdens sten peger på forskellen mellem liv og død. I en tid, som hader forskelle, taler enhver om at gøre en forskel. Den virkelige forskel, forskellen mellem liv og død, udviskes for det moderne menneske. TV -billederne køres igen og igen. Præsident Kennedy stiger ind i bilen og bliver skudt, han stiger ind i bilen og bliver skudt. Han stiger igen ind og bliver skudt. Og tårnene i New York falder og falder. Og familivideoerne gennemkører enhver begivenhed. Sølvbryllup, børnene små og store, bryllup og sølvbryllup og bryllup igen. Almuen i tidligere tider kendte dødens hårdhed og lagde vægt på at markere den, som har levet, så Aakjær digtede:

Der står på kirkegården
et gammelt frønnet brædt;
det hælder slemt til siden,
og malingen er slet.
Det er såmænd Jens vejmands.
hans liv var fuld af sten,
men på hans grav - i døden,
man gav ham aldrig én.

På kirkegården ligger eller står stenene med de indhuggede eller støbte navne i mange år.

Kirkegården peger på den vertikale bevægelse op, ned, himmel, jord. Mens nutiden bevæger os mere og mere sidelæns: processer, netværker, flade strukturer, så løse, glidende, flimrende som muligt. Omstilling. Alt er blandet ind i alt andet.

På Valløby kirkegård står bedstefars gravsten: "Olaf Irenæus Sadolin 1876-1958", klart indhugget i en marksten. Ingen bevægelse i snart 50 år.

Stenene på kirkegården er sidste instans, som viser 2 lodrette hug i tiden, begyndelsen og enden.

Og udenfor kirkegården flyder tiden i alle retninger. Nede på benzintanken glider bilerne ind, tanker op og kører videre. Livet uden for kirkegården er angivet med en tyk mur. Ingen ligusterhæk kan klare forskellen mellem indenfor og udenfor, forskellen mellem livet og døden.

Og ude i den globale verden er der meget større "sten" som pæle i en større tids strøm. De danner de største forskelle: Pyramiderne, Grædemuren i Jerusalem, stenen i Ka'baen i Mekka. Og en uendelig række af rytterstatuer, afdøde konger og monumentalbygninger. To af de største faldt 11. september 2001.

På langt de fleste kirkegårde er der ikke noget overordnet mønster mellem gravene. Det handler jo ikke om dem, der ligger ved siden af, men om, hvad der er op og ned. Ja, en kirkegård kan vokse helt labyrintisk, så længe man blot kan gå mellem gravene. Det, som binder sammen, findes ikke på kirkegården men inde i kirken.

Det hellige ved kirkegården er ikke, om jorden er indviet eller ej, men at den peger på grænsen mellem livet og døden. En grænse, ingen forstår. Og som alene er markeret på kirkegården.

Det er den grænse, som Ingemann digter om

Al verdens glæde begravet lå;
nu frydes vi alle dage:
den glæde, søndagssolen så,
den har i verden ej mage.

Tvilum kirke.
Foto: Hein Heinsen.

Der sad en engel på gravens sten
blandt liljer i urtehaven;
han pegede med sin palmegren,
hvor Jesus stod op af graven.

Og der blev glæde på jorderig
lig glæden i engles Himmel:
Livskongen løfter op med sig
til livet sin børnevrimmel.

Rundt om stenen vokser urtehaven, for hin enkede, for familien, for mange, for få. Haven er stenens modsætning. Aldrig den samme, forår, sommer, efterår og vinter. Blomster, der knoppes, springer ud og visner og kommer igen. Det regner, og det sneer. Solen brænder, og stormene ruske. Naturens cykliske, genkommende tid.

Men på alle stenene er der små stykker linær og tragisk tid fra fødsel til død. Og udenom begge tider ligger "engles Himmel."